

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Kjell Vidar Seljevoll
Miljøvernavdelingen

Innvalgstelefon
73 19 92 25

Vår dato
20.09.2016
Deres dato

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/5144-433.52
Deres ref.

Holtålen kommune
Bakkavegen 1
7380 ÅLEN

Avslag på søknad om skadefelling av bjørn - Midtre Gauldal kommune 19092016

Holtålen kommune v/Geir M. Granmo søkte 19. september 2016 om ny iverksetting av tillatelse til felling av en skadevoldende bjørn. Utfra en samlet vurdering av situasjonen finner Fylkesmannen ikke grunnlag for å gi tillatelse til skadefelling av bjørn i den aktuelle situasjonen. Vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages.

Vi viser til søknad fra Holtålen kommune v/ Geir M. Granmo 19. september 2016, samt henvendelser fra beitebrukere i Midtre Gauldal kommune. Der det ble bedt om at Fylkesmannen vurderte å gi ny tillatelse til skadefelling av bjørn i Midtre Gauldal kommune.

Fylkesmannen formidlet muntlig avslag på søknaden om felling av bjørn 19. september 2016 per telefon til Holtålen kommune v/Geir M. Granmo. Dette brevet er en skriftlig bekreftelse på avslag gitt muntlig 19. september 2016.

Bakgrunn

Holtålen og Midtre Gauldal kommuner er del av et interkommunalt samarbeid om felling av rovvilt. Holtålen kommune har vertskapsrollen og administrerer arbeid med søknader, rapporteringer og utbetaling av godtgjørelser for fellingspersonell mv.

Fylkesmannen gav 28. juni 2016 tillatelse til felling av en skadegjørende bjørn avgrenset til områdene sør for Nea vassdraget i Selbu kommune og områdene nord for Gaula i Midtre Gauldal og Holtålen kommuner. Tillatelsen har blitt fornyet 12. juli og 5. august og 17. august. Siste tillatelse gikk ut 20. august. Det er ikke felt bjørn i medhold av tillatelsene.

Fylkesmannen fikk 19. september informasjon om at Statens naturoppsyn hadde undersøkt to kadaver av sau i området Kotsøy i Midtre Gauldal kommune. Med bakgrunn i situasjonen søkte Midtre Gauldal kommune v/Geir M. Granmo Fylkesmannen om på nytt å iverksette forsøk på felling av skadegjørende bjørn i Midtre Gauldal kommune.

Hjemmelsgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av

rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for fylkesmannens vedtak i saken.

Naturmangfoldloven § 18 annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene:

«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse-innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)»

Rovviltforskriften § 1 Formål:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3. Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking

«I Norge skal det årlig være (...) 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig. »

Rovviltforskriften § 9. Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling

«Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Direktoratet for naturforvaltning, jf. § 13. (...).

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

a) områdets betydning som beitemark

b) skadenes omfang og utvikling

c) potensialet for fremtidige skader

d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35»

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Ved behandling av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Inst. S. nr. 174 (2003-2004). Stortinget vedtok gjennom rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), at bestandsmålet for brunbjørn skulle endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt. På bakgrunn av endring i nasjonalt bestandsmål for brunbjørn, ble det regionale bestandsmålet for region 6 (Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal) redusert fra 4 til 3 årlige ynglinger.

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 21. november 2013.

Det følger av forvaltningsplanen at det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6, skal søkes oppnådd i et nærmere avgrenset område i Nord-Trøndelag. Sør-Trøndelag ligger i sin helet utenfor områder med mål om yngling av bjørn.

Rovdyrforliket

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (...)

Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsetningen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig.(...)

2.2.12 (...) Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av bjørn.

2.2.15 Lisensfellingsperioden for bjørn utvides på en slik måte at fellingsperiodens start endres til 21. august og på den måten samordnes med jaktstart for bjørn i Sverige. Dette vil gi en periode før elgjakta hvor bjørn kan jaktes mer spesielt. Det vil også gjøre at lisensfelling av bjørn kan kombineres med reinsjakt i de områder hvor dette er aktuelt.»

Lisensfelling av brunbjørn

Miljødirektoratet har 5.8.2016 fattet vedtak om adgang til lisensfelling av inntil 2 brunbjørner i deler av region 6. Hele Sør-Trøndelag ligger innenfor området det er åpnet for lisensfelling av bjørn. Lisensfellingsperioden varer fra og med 21.8.2016 til og med 15.10.2016.

I lisensfellingsperioden vil Fylkesmannen som hovedregel være mer tilbakeholden med å iverksette skadefellingstillatelse på bjørn. Dette for at skadefellingsforsøk ikke skal komme i konflikt med lisensfelling.

Betingede fellingstillatelser bjørn

Miljødirektoratet vedtok den 31.5.2016 en kvote på fem betingede fellingstillatelser for brunbjørn. Miljødirektoratet gjorde en ny vurdering av kvoten 12.8.2016 og utvidet da den betingede kvoten med to dyr. Direktoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som bjørn har påført husdyr- og tamreinnæringen jf. prinsippet om arealdifferensiert forvaltning og på det grunnlag fastsatt en kvote for skadefelling.

Myndigheten til å fatte vedtak om felling er delegert til fylkesmannen. Betingede fellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig. Samlet kvote er av Miljødirektoratet satt til 7 brunbjørner innenfor rovviltregion 5, 6, 7 og 8, gjeldende for perioden fra 1. juni 2016, til 15. oktober 2016.

Det er foreløpig felt seks dyr av den betingede kvoten, og gjenværende kvote er følgelig 1 bjørn.

I ovennevnte vedtak fra 31. mai 2016 står følgende om vurdering av tidsrom for iverksettelse av skadefelling. «*Felling etter skadefellingsregimet kan bare skje dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. Direktoratet vurderer det slik at potensialet for skade på sau er svært begrenset når vi kommer til september/oktober måned, da sauen skal være sanket fra utmark, selv om det vil være regionale forskjeller her. Skulle tap av sau likevel forekomme, vil det med stor sannsynlighet finnes andre tilfredsstillende løsninger for å hindre tap. For tap til tamrein må det gjøres andre vurderinger*».

Fylkesmannens vurdering av søknaden

Fylkesmannen har ikke gjort noen nærmere vurdering av de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II, eller vurdert bestandsmessig konsekvenser av et eventuelt uttak av bjørn i denne saken. Dette da det her treffes vedtak om avslag på søknad om skadefelling av bjørn med bakgrunn i rovviltforskriften § 9. Fylkesmannen forventer ikke at dette avslaget vil ha noen negativ påvirkning på naturmangfold.

Det følger av rovviltforskriften § 9 at områdets status i forvaltningsplanen skal vektlegges i forbindelse med vurderinger av søknader om skadefelling. Hele Sør-Trøndelag er utenfor område med mål om yngling av bjørn. Forvaltningen skal utøves med utgangspunkt i et ønske om å oppfylle bestandsmålene innenfor de områdene som er avsatt som yngleområder for den enkelte rovviltart. I områdene som ikke har mål om yngling av arten skal terskelen for å tillate felling være lavere enn i områdene med mål om yngling. Det skal følgelig være en lav terskel for å gi tillatelse til felling av bjørn i Sør-Trøndelag.

Videre følger det av rovviltforskriften § 9 at Fylkesmannen skal gjøre en særlig vurdering av den konkrete situasjonen opp mot følgende 4 kriterier;

Områdets betydning som beitemark

Det er påvist skader av bjørn i områdene nord for Gaula i Midtre Gauldal kommune. I følge tall fra Midtre Gauldal kommune er det sluppet omtrent 900 sau og lam på utmarksbeite i det aktuelle området. Og området vurderes som et viktig beiteområde. Samtidig har vi passert normal dato for hovedsanking som typisk er mellom 1. og 10. september for beitebrukerne i det aktuelle området. Og beitet i utmark har/er i ferd med å få en betydelig dårligere kvalitet enn hva som er tilfelle på sommeren.

Skadenes omfang og utvikling

Det var på vedtakstidspunktet meldt om funn av to relativt ferske skader av bjørn i nærheten av Kotsøy nord for elva Gaula i Midtre Gauldal kommune. Det er tidligere i beitesesongen påvist (dokumentert eller antatt) i alt 8 skader av bjørn på sau i Midtre Gauldal kommune. Disse skadene er spredt i tid fra 23.6. til 14.9. To av dem er påvist tidligere i september, 6.9 og 14.9. I tillegg er det påvist skader av bjørn i tilstøtende områder i Selbu og Holtålen kommuner. Det totale omfanget av skader av bjørn i de tre kommunen anses som betydelig. Antall påviste skader har dog i området som helhet vist en fallende kurve i september.

Potensialet for fremtidige skader

Erfaringer fra andre områder der bjørn kommer inn er at det kan oppstå mye skade på bufe på kort tid. Samtidig er det definitivt tid for å ta sauene heim fra utmarksbeite nå, noe som tilsier at potensialet for fremtidige skader vil være betydelig redusert i forhold til hva som var tilfellet tidligere i beitesesongen.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Det er et vilkår for at skadefellingstillatelse skal kunne gis at det ikke finnes andre tilfredsstillende tiltak som kan settes inn for å forebygge skader. Miljødirektoratet har i forbindelse med fastsetting av den betingende kvoten for skadefelling av bjørn påpekt at i perioden september/oktober vil det ofte finnes slike alternative løsninger, ved skader på sau. For en av beitebrukerne i det aktuelle området er det gitt tilskudd til tidlig sanking av sauene. For de andre som har sau i området vil det nå å gjennomføre en effektiv sanking av beitedyrene fra utmark etter vår vurdering bidra til å forebygge framtidige skader av bjørn inneværende beitesesong.

Konklusjon

Skadefelling skal være et begrenset virkemiddel for å ta ut ett bestemt skadevoldende individ av rovdyr. En skadefellingstillatelse har til hensikt å stanse en større skadeutvikling. Det er tid for å sanke sauene heim og potensialet for fremtidig skader inneværende beitesesong er dermed begrenset. For å unngå ytterligere tap oppfordrer Fylkesmannen til å gjennomføre sanking så effektivt som mulig. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag finner ikke grunnlag for å iverksette tillatelse til felling av bjørn i Midtre Gauldal kommune med bakgrunn i den informasjonen vi besitter på vedtakstidspunktet. Nye opplysninger kan endre vår vurdering av saken.

Vedtak

Ut fra vurderingene ovenfor, brev fra Miljødirektoratet av 31.5.2016 og 12.8.2016 og med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 3, avslår Fylkesmannen søknad om tillatelse til felling av brunbjørn i Midtre Gauldal kommune.

Saksopplysninger

Dette vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages, innen 3 uker etter at avgjørelsen er mottatt/ gjort tilgjengelig på www.miljøvedtak.no. En eventuell klage rettes til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen. Klagen skal nevne det vedtak som klagen gjelder og nevne den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og eventuelle opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Alle vedtak som angår felling av fredet rovvilt blir gjort tilgjengelig på www.miljøvedtak.no. De som ønsker å motta vedtak som angår felling av fredet rovvilt kan abonnere på vedtakene der og dermed få de tilsendt per e-post fortløpende. Abonnementet kan avgrenses til bestemte områder.

Med hilsen

Stein-Arne Andreassen (e.f.)
miljøverndirektør

Kjell Vidar Seljevoll
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi:

Rovviltnemnda i region 6	v/ Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Midtre Gauldal kommune	Rørosveien 11	7290	STØREN
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM